

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.18>

CZU: 005.35(4)

TENDANCES DANS LE DOMAINE DE L'ENTREPRENEURIAT SOCIAL EN EUROPE

TENDINȚE ÎN DOMENIUL ANTREPRENORIATULUI SOCIAL ÎN EUROPA

CHIRILOV IONELA, student, Specialitatea: BA

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor:: chirilov.oana@mail.ru

Résumé. *Étant à l'ère des développements continus dans tous les domaines, nous arrivons au fait que nous vivons dans une modernisation qui a conquis tout l'univers. L'idée d'entrepreneuriat social a une connotation extrêmement généreuse et semble très actuelle à notre époque. Elle allie la passion d'une mission sociale à l'image d'une discipline orientée vers le profit, ainsi qu'à l'innovation et à la détermination habituellement associées aux pionniers des hautes technologies. Selon les statistiques rendues publiques au niveau de l'UE, plus de 11 millions d'Européens travaillent dans l'économie sociale, un secteur qui inclut les entreprises sociales, et environ 10% de la communauté des affaires européenne est dédiée aux entreprises sociales, celles-ci intégrant plus de 11 millions de salariés. Face aux changements sociétaux mondiaux, de la révolution numérique aux émeutes environnementales, les nouvelles des solutions et des innovations ont vu le jour ces dernières années en Europe et dans le monde. lacunes, tiers-lieux et revalorisation des espaces ouverts, économie circulaire, toujours techniques, inclusion et insertion sociale, mode éthique et responsable, réduction et recyclage des déchets... L'expérience de l'Union européenne en matière de soutien à l'entrepreneuriat social montre cette amplitude.*

Mots-clés: *l'entrepreneuriat social, entreprise sociale incorporée, entreprise sociale intégrée, entreprise sociale distincte*

JEL CLASSIFICATION: L26, L31

INTRODUCERE

Ideea antreprenoriatului social are o conotație extrem de generoasă și pare foarte actuală în vremurile noastre. Combinând pasiunea unei misiuni sociale cu imaginea unei discipline orientate spre profit, precum și cu inovația și determinarea asociate de obicei cu pionierii tehnologiilor de vârf, antreprenoriatul social vine cu soluții privind viitorul educației, locurilor de muncă, ordinii sociale, relațiilor dintre cetățeni și stat, schimbărilor demografice și schimbării climei, asigurării egalității și justiției sociale.

Scopul cercetării: Determinarea tendințelor de ultimă oră care se produc în cazul antreprenoriatului social din Europa și companiile care aplică aceste modele inovatoare.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Antreprenoriatul social este o formă de antreprenorat care nu este orientată neapărat spre profit, ci acordă toată importanța valorii sociale și/sau ecologice a unei activități economice. Este acea activitate antreprenorială care pornește de la identificarea unei probleme sociale cu

privire la educație, sănătate, dar și cu privire la alte aspecte sociale importante pentru o comunitate (agricultură biologică, reciclarea deșeurilor etc.) și pornește la rezolvarea acestei probleme sociale prin metode tipic antreprenoriale.

Caracteristicile de bază ale întreprinderii sociale sunt [2]:

- predomină obiective sociale,
- limitarea distribuției profitului,
- profitul se reinvestește în întreprindere sau în comunitate,
- nu se urmărește maximizarea profitului pentru proprietari și acționari,
- grad ridicat de autonomie,
- creșterea calitativă a proceselor de control democratic,
- orientare antreprenorială în identificarea și folosirea oportunităților,
- concentrarea pe client și nevoile acestora,
- inovarea și asumarea riscului.

În funcție de modul de integrare a activității economice cu activitatea socială există 3 tipuri de modele de întreprinderi sociale [2]:

– *Întreprindere socială incorporată* – motivul creării acestei întreprinderi este promovarea misiunii acesteia, utilizând un model de auto-finanțare. Programele sociale sunt auto-finanțate, beneficiile economice și sociale se obțin concomitent. Exemple de întreprinderi sociale incorporate constituie organizațiile care angajează persoane cu dezabilități și instituțiile de micro-finanțare. Acest tip de întreprinderi este răspândit, în special, pe continentul Americii.

– *Întreprindere socială integrată* – solidară misiunii organizației sau serviciului social de bază, se bazează pe calități sinergice, creând valoarea socială pentru programe și generând valoare economică pentru a susține financiar programele sociale și cheltuielile operaționale. Acest model este prezent frecvent în țările Uniunii Europene.

– *Întreprindere socială separată* – activitățile economice sunt externe, nu sunt legate de misiunea organizației sau încurajează altă misiune decât aceea de a genera venituri pentru programele lor sociale și costurile de operare, astfel se creează un mecanism de finanțare a programelor sociale. Modelul respectiv este aplicat de întreprinderile care sunt create în scopul dezvoltării și susținerii unor inițiative sociale desfășurate de alte organizații. Drept exemplu sunt fundațiile internaționale care au investit milioane de dolari în abilitarea antreprenorilor sociali și realizarea proiectelor sociale din întreaga lume.

Actualmente, la nivelul politicilor Uniunii Europene, se constată o preocupare sporită pentru dezvoltarea sectorului întreprinderilor sociale în paralel cu o acceptare progresivă a economiei sociale la nivel comunitar. Antreprenoriatul social la nivel european s-a dezvoltat, în ultimii 20 de ani, manifestându-se ca efectul unei acțiuni de jos în sus, unde diverse întreprinderi sociale s-au impus la diverse niveluri comunitare. Răspunzând unor nevoi, precum incluziunea pe piața muncii a persoanelor defavorizate și cu dizabilități, unde impactul este considerat semnificativ.

Conform statisticilor făcute publice la nivelul UE, se constată că peste 11 milioane de europeni lucrează în economia socială, sector care include întreprinderile sociale, iar aproximativ 10% din mediul de afaceri european este destinat activității întreprinderilor sociale,

acestea integrând peste 11 milioane de angajați (6% din populația activă), sub diferite forme de organizare:

- 70% dintre acești angajați în organizații nonprofit,
- 26% sunt incluși în cooperative, iar
- 3% în case de ajutor. [7]

Cercetările realizate la nivelul UE, denotă că, în funcție de modul în care statele membre prezintă un grad de preocupare față de antreprenoriatul social și de locul pe care îl atribuie acestuia în cadrul politicilor publice naționale, pot fi delimitate trei categorii:

1. Categoria statelor membre, care au o preocupare ridicată pentru dezvoltarea antreprenoriatului social, iar conceptul de economie socială beneficiază de o recunoaștere maximă din partea autorităților publice: Spania, Franța, Portugalia, Belgia, Irlanda și Grecia.

2. În categoria statelor membre, care au un grad mediu de acceptare a economiei sociale și prezintă dovada unei preocupări medii pentru dezvoltarea antreprenoriatului social, se pot atribui: Italia, Cipru, Danemarca, Finlanda, Luxemburg, Suedia, Letonia, Malta, Polonia, Marea Britanie, Bulgaria și Islanda.

3. Categoria statelor membre, pentru care economia socială și fenomenul antreprenoriatului social este în stadiu incipient, este reprezentată de către: Austria, Cehia, Estonia, Germania, Ungaria, Lituania, Olanda, Slovacia, România, Croația și Slovacia

Referitor la legislația privind antreprenoriatul social, se constată că o politică de stat modernă privind antreprenoriatul social dețin doar 8 țări europene: Suedia, Marea Britanie, Luxemburg, Franța, Italia, Malta, Bulgaria și Grecia. Alte 7 state se află în procesul de definitivare a bazei normative (Irlanda, Lituania, Polonia, România, Croația) [3].

Confruntate cu schimbările societale globale, de la revoluția digitală la revoltele ecologice, noi soluții și inovații sociale au apărut în ultimii ani în Europa și în întreaga lume. Astfel, am selectat **7 tendințe majore în antreprenoriatul social** [4]:

1. Alimentare durabilă și scurtcircuite. Această tendință ține de agricultura urbană, coșuri organice și locale, supermarketuri cooperative, magazine alimentare vrac. Drept exemplu sunt **Kelbongoo** care are ca scop democratizarea accesului la alimente sănătoase și de calitate și remunerarea micilor producători în mod echitabil sau de exemplu **Paysan Urbain**, o asociație de integrare care dezvoltă ferme urbane, agro-ecologice și educaționale. La rândul ei, compania **Jean Bouteille** oferă magazinelor o soluție zero deșeuri datorită combinației de sticle returnabile vrac și reutilizabile

2. Locuri terțe și reevaluarea spațiilor libere. Spațiile libere, de cele mai multe ori situate în zone urbane defavorizate și în deșerturi industriale, reprezintă o adevărată provocare societală, economică și de mediu, precum și o oportunitate reală pentru antreprenori. Este cazul organizației **Les Grands Voisins**, care a reușit să transforme un fost spital într-un loc de sprijin, inovator și incluziv, care primește oameni în reintegrare, companii tinere și artiști la Paris. Sau cazul **La Recyclerie**, situat într-o fostă gară, care își propune să sensibilizeze publicul cu privire la valorile eco-responsabile într-un mod distractiv și pozitiv. De asemenea, **Le Garage Moderne**, un garaj de mecanică auto asociativ, social și participativ care este în același timp și un loc de artă, cultură și întâlniri în Bordeaux.

3. Economia circulară. Proiectarea durabilă, consumul diferit, readucerea la viață a bunurilor; economia circulară sugerează regândirea metodelor de producție și consum pentru a

limita risipa de resurse naturale. Menținerea resurselor în circuit cât mai mult timp posibil, model aplicat de “**Cartipillar**” companie producătoare de mașini și utilaje. Economia circulară nu se limitează la anumite materiale sau sectoare, ci reprezintă o schimbare sistemică, asupra tuturor produselor și serviciilor, prin intermediul multitudinii de modele practicate [5].

4. Tehnici pentru totdeauna. Astăzi, digitalul reprezintă un pilon important al inovației sociale. Fie în domeniul sănătății, al mediului, al dizabilității, al educației, al crowdfunding-ului sau al medierii, oportunitățile oferite de digital sunt numeroase. Un exemplu de mare succes în domeniul mediului este aplicația **Too Good To Go** ceea ce face posibilă cumpărarea articolelor nevândute de la vânzătorii locali la un preț mai mic la sfârșitul zilei.

5. Incluziunea și integrarea socială. Promovarea revenirii la locul de muncă a persoanelor care suferă de dificultăți sociale și/sau profesionale, oferirea unei oferte de costuri mai mici pentru persoanele cu venituri mici sunt câteva exemple pe care se bazează întreprinderile sociale pentru a contribui la incluziune și coeziune socială (**Le Reflet**, un așazis restaurant „extraordinar” care angajează persoane cu sindrom Down și **Les Cuistots Migrateurs**, care joacă pe cartea incluziunii persoanelor refugiate).

6. Moda etică și responsabilă. Știați că moda este a doua cea mai poluantă industrie din lume? Upcycling, reutilizare, second-hand, închiriere în loc de cumpărare și întoarcerea la îmbrăcăminte locală, sunt doar câteva aspecte importante pentru a depăși fast fashion. Cunoscutul designer britanic Vivienne Westwood este unul dintre primii creatori de modă care s-au alăturat The Ethical Fashion, dezvoltând colecția „Handmade with love”, care conține genți pentru bărbați și pentru femei realizate din resturi de piele, banere reutilizate, țesături reciclate etc. Totul este produs în mahalaua Kibera, cel mai mare cartier sărac din Nairobi, fiind inspirat de realitatea dură de acolo. [6]

7. Reducerea și reciclarea deșeurilor. Protejarea mediului este o problemă prioritară astăzi. Aceasta este, de asemenea, una dintre preocupările companiilor tradiționale preocupate de responsabilitate socială corporativă. Compania daneză Genan, reciclează 80% din toate anvelopele daneze. În 2003, Genan a construit în Germania cea mai mare instalație și fabrică de reciclare din lume. Compania a dezvoltat un produs nou bazat pe pulbere de cauciuc și granule care pot fi utilizate ca suprafață în terenuri atletice sau ca iarbă artificială în câmpuri de fotbal. Poate fi folosit și în vopsea de podele, reproducerea anvelopelor noi sau chiar ca componentă de reducere a sunetului în asfaltul nou. Reciclarea materialelor prin metoda Genan, în comparație cu alte metode de eliminare, economisește 1-2 tone de CO₂ pe tona de resturi de anvelope. Fiind una dintre pionierii în a piața nouă, a permis companiei să crească și să devină una dintre cele mai mari fabrici de reciclare a anvelopelor auto folosite în lume, în doar câțiva ani. [4]

În ce privește dezvoltarea antreprenoriatului social în Republica Moldova acesta se afla la etapa incipientă, iar primele care au desfășurat activități de antreprenoriat social au fost organizațiile necomerciale ce au beneficiat de suport financiar din partea unor proiecte și organizații internaționale [2].

CONCLUZII

În contextual analizei efectuate, remarcăm o varietate de tendințe aplicate în cadul antreprenoriatului social în Europa care se află într-o accelerare rapidă în concordanță cu

tehnologiile de ultimă oră. Experiența Uniunii Europene privind susținerea antreprenoriatului social denotă faptul că fenomenul antreprenoriatului social a luat o mare amploare.

Direcțiile principale de acțiuni, pe care le evidențiem din contextul experienței europene privind susținerea dezvoltării antreprenoriatului social și care pot fi implementate și în Republica Moldova, sunt: *intensificarea educației și formării privind antreprenoriatul social; facilitarea accesului la finanțare a întreprinderilor sociale; creșterea nivelului de vizibilitate a antreprenoriatului social la nivel național prin intensificarea schimbul de informații și difuzarea bunelor practici; îmbunătățirea cadrului juridic privind antreprenoriatul social și întreprinderile sociale* [3].

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Economie socială și antreprenoriat social. Conferința națională pentru antreprenoriat social, ediția II-a, Chișinău 2016 [accesat 20 martie 2022] Disponibil: https://antreprenoriatsocial.md/media/files/Brosura_conferinta_AS_2016_RO.pdf
2. Solcan A., Întreprinderea socială și antreprenoriatul social: aspecte conceptuale [accesat 20 martie 2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/P_-231-235.pdf
3. Sandulachi V., Practica Uniunii Europene privind antreprenoriatul social [accesat 22 martie 2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/223-227_0.pdf?fbclid=IwAR3xRMc4itH4Uha2npZDXCL94Rz5SI-iSo-ckg7qmM8VvuN_in8Kz_bWaco
4. 7 Tendances en Entrepreneuriat social a suivre [accesat 22 martie 2022] Disponibil: <https://meetanentrepreneur.lu/7-tendances-en-entrepreneuriat-social-a-suivre/>
5. Diaconu C.” Modele de afaceri în economia circulară. Exemple de bune practici [accesat 20 martie 2022] Disponibil: <http://cris.utm.md/bitstream/5014/799/1/p-130-133.pdf>
6. “Moda responsabilă: pionierii industriei eco-fashion și slow fashion” [accesat 23 martie 2022] Disponibil: https://adevarul.ro/life-style/moda/modaresponsabila-pionierii-modei-eco-fashion-slow-fashion-foto-1_591891155ab6550cb81922c0/index.html
7. “Propunerile CNIPMMR de modificare a legii privind întreprinderea socială”, București Sediul Central CNIPMMR [accesat 23 martie 2022] Disponibil: <http://cniipmmr.ro/2015/02/17/dezvoltarea-economiei-sociale/>

Coordonatorul științific: HĂBĂȘESCU MARIANA, lect. univ.

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

Telefon: + 373 69378785

e-mail: habasescu.mariana.mihail@ase.md